

KAIP ATPAŽINTI ANKSTYVUOSIUS VAIKO RAIDOS SUTRIKIMUS?

Kiekvienas kūdikis vystosi individualiai, tačiau visiems vaikams svarbūs tie patys dalykai: tėvų meilė, globa, rūpestis. Augdami visi vaikai įveikia tam tikrus raidos etapus: vystosi fiziškai, vystosi jo intelektas, vyksta emocinė-socialinė jų raida. Tėvai, būdami arčiausiai savo vaikų, greičiausiai pastebi netgi mažiausias problemas. Kai namuose auga kūdikis, kartu su džiaugsmu į širdį įslenka ir nerimas, ar tikrai vaikui viskas gerai, ar jis neturi kokio raidos sutrikimo?

Besiformuojantį raidos sutrikimą gali rodyti šie požymiai:

Jeigu pastebite, kad vaikas iki 1 metų:

1. Turi maitinimosi problemų: springsta, nenuryja maisto;
2. Gali ilgai gulėti lovytėje, yra apatiškas;
3. Atvirkščiai, yra dirglus, jautriai reaguoja į aplinką, dažnai verkia;
4. Nenori sėstis, nekelia galvutės, pastatytas neremia kojomis;
5. Nesiekia daiktų, nelaiko žaislo rankoje;
6. Kalbinamas nesišypso ir neskleidžia jokių garsų;
7. Nebijo nepažįstamųjų ir naujų vietų;
8. Nepradeda tarti skiemenų, garsažodžių.

Žinoma daugybė raidos sutrikimų priežasčių. Nežiūrint į tai, daugybė sutrikimų priežasčių taip ir lieka neišaiškinta. Kuo anksčiau atpažįstamas ir diagnozuojamas raidos sutrikimas, tuo anksčiau galima padėti vaikui.

Jeigu pastebite, kad vaikas iki 2 metų:

1. Nenoriai juda, dažnai pargriūva, neišlaiko pusiausvyros;
2. Yra labai judrus, chaotiškas;
3. Nesidomi knygelėmis ir paveikslėliais;
4. Nenori klausytis pasakėlių, jų nesuvokia;
5. Nepradeda kalbėti arba pradėjęs nustoja;
6. Ryškėja keistas elgesys (nenori būti apkabinamas, vengia akių kontakto);
7. Nepradeda žaisti, nesidomi žaislais;
8. Neparodo ir neįvardija kūno dalių;
9. Nebando pats valgyti;

Tinkamais žaislais ir tikslingais žaidimais galima skatinti vaiko raidą.

Jeigu pastebite, kad vaikas iki 3 metų:

1. Negali lengvai lipti laiptais aukštyn ir žemyn;
2. Negali tiksliai bėgioti, šokinėti, judesiai nekoordinuoti, vaikas vis pargriūva;
3. Nežaidžia su smulkiais daiktais, rankų ir pirštų judesiai netikslūs;
4. Negali susikaupti ilgesniam laikui (iki 15 min.);
5. Nedomina pasakojimai, istorijos, jų nemėgsta klausytis;
6. Iškyla bendravimo su vaikais problemų (neturi draugų, būna atsiskykęs);
7. Kyla agresijos protrūkiai, reikalauja dėmesio, mušasi;
8. Nesuvokia žaidimo taisyklių;
9. Kalba savo susikurta kalba, jos nesupranta aplinkiniai;
10. Nesuvokia 2-3 nurodymų instrukcijų iš eilės;

Laimėjimai atskirose srityse gali būti labai netolygūs, neužkelkite per aukštai kartelės. Kai pastangos bus realios, tuomet ir rezultatai bus labiau pasiekiami.

Jei pastebite, kad vaikas iki 4 metų:

1. Judesiai nevikrūs, dažnai pargriūva;
2. Vis neišmoksta lipti laiptais aukštyn ir žemyn pakaitiniu žingsniu;
3. Neatlieka ritmiškų judesių galva, kojomis, rankomis;
4. Nepastovi ant vienos kojos, neišlaiko pusiausvyros;
5. Nebando pats apsirengti, neužsisega, neatsisega sagų;
6. Nepastato bokštelių, nesudeda piramidės;
7. Neskiria ir nepavadina spalvų;
8. Kalba primityvi, mintis dėsto neriškiai, nelogiškai;
9. Neištaria daugelio kalbos garsų, juos painioja;
10. Nederina žodžių tarpusavyje;
11. Nesusiranda draugų grupėje;
12. Pastebimos elgesio ir bendravimo problemos;

Gamta mėgsta pusiausvyrą-kažką atimdama kažką ir duoda. Ieškokite, kuo Jūsų vaiką apdovanojo, pastebėkite teigiamus dalykus.

Jei pastebite, kad vaikas iki 5 metų:

1. Sunkiai sekasi atlikti elementarius šokių judesius, mankštos pratimus;
2. Neišmoksta taisyklingai laikyti pieštuko;
3. Sunkiai sekasi piešti, apvedžioti, nemėgsta spalvinti;
4. Sunkiai orientuojasi erdvėje, nesuvokia daiktų padėties;
5. Dar taria daugelį garsų netaisyklingai;
6. Netobulėja kalbiniai įgūdžiai, nesiplečia žodynas;
7. Kalba trumpais sakiniais ar pavieniais žodžiais;
8. Nesidomi knygelėmis, nesiklauso pasakojimų;
9. Nedomina vaikiški filmukai ar nesukaupia dėmesio juos žiūrėdamas;
10. Neišmoksta mintinai paprasto eilėraščio;

Parodykite, kad jūsų meilė besąlygiška. Kai norite ką nors pasakyti vaikui, venkite kritikavimo, nes į tai jis reaguoja kaip į pažeminimą, menkinantį savivertę.

Jeigu pastebite, kad vaikas iki 6 metų:

1. Nemėgsta dalyvauti bendroje grupės veikloje;
2. Negali perduoti informacijos, dažnai nukrypsta nuo pagrindinės pokalbio temos;
3. Nemoka planuoti savo veiklos;
4. Nežaidžia siužetinių žaidimų;
5. Pasakoja nerišliai, nesuprantamai;
6. Kalboje daro labai daug netikslumų, garsų iškraipymų;
7. Nesidomi knygelėmis, nemėgsta klausyti pasakojimų;
8. Nepastebi garsų, vaizdų, ženklų, raidžių skirtumų;
9. Nekopijuoja raidžių elementų, nenustato pirmo žodžio garso;

Atkreipkite dėmesį į save-jei jūs jausitės gerai, tikėtina, kad gerai jausis ir jūsų vaikas. Sunku būti gerais tėvais, jei patys esate nerimastingi, išgyvenate stresą.

Kur ieškoti pagalbos?

Pastebėję, kad Jūsų vaikas turi problemų arba nerimaujate, kad vėluoja jo vystymosi raida, rekomenduojama kreiptis į:

1. Savo šeimos gydytoją.
2. Įstaigos, kurią lanko vaikas, Vaiko gerovės komisiją arba į grupės auklėtoją, logopedą, specialųjį pedagogą.
3. Telšių švietimo centro pedagoginės psichologinės tarnybos skyrių
Džiugo g. 6, Telšiai
Tel. mob. 860428049
4. Telšių r. pirminės sveikatos priežiūros centrą
Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos centrą.
Gedimino g. 17/Kalno g. 21, Telšiai
Tel. (8 444) 52103
5. Vaiko raidos centrą, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikų filialas
Vytauto g. 15 (Žvėrynas), Vilnius

Paruošė: Telšių švietimo centro pedagoginės psichologinės tarnybos skyriaus

spec. pedagogė Vilma Lukošienė